

Het weggehouden hart

Thomas Manton

uitgave van:

De Tabernakel
preken met verwachting

Eerder uitgegeven preken van jaargang 20

1. Joy to the world	Henry Scougal
2. Naast het doel	David Martyn Lloyd-Jones
3. De laatste dag is de beste	Thomas Brooks
4. De zonde van het ongelooft	Thomas Boston
5. Jezus herkennen	Horatius Bonar
6. De volle zekerheid	James Waddel Alexander

Jaargang 20 – nummer 7 – juni 2018

Toelichting foto omslag

Er wordt steeds meer aandacht gevraagd voor de hoeveelheid tijd die in beslag wordt genomen door social media. In deze preek gaat Thomas Manton in op het gemak waarmee een mens zich af laat trekken van gebed en de toewijding. Hij wijst ons ook wegen waarlangs herstel van een aandachtige omgang met God en Zijn Woord mogelijk is. Neem en lees.

Bronvermelding

oorspronkelijke titel: *How may we cure distractions in holy duties?*

bron: *The Digital Puritan*, 2 (2012), nr. 2.

De preek is vertaald onder verantwoordelijkheid van Stichting De Tabernakel.

De pdf en de originele Engelse tekst zijn te vinden op de website:
www.tabernakel.nl

Vormgeving en druk: Drukkerij AMV, Lunteren

Het weggehouden hart ¹

Gij geveinsden! Terecht heeft Jesaja van u geprofeteerd, zeggende: Dit volk nadert tot Mij met hun mond, en eert Mij met de lippen, maar hun hart houdt zich ver van Mij.

Mattheüs 15:7,8

In dit hoofdstuk leest u een twistgesprek tussen Christus en de Fari-zeeërs. Dat ging over hun oude tradities en gewoonten, die deze Farizeeërs hoger achtten dan de geboden van God. Dit is wel vaker het geval bij wettische mensen: ze houden graag vast aan zelfverzonnen regels en maken van tradities een gewetenszaak. Tegelijkertijd kunnen ze een bepaald gebod van God aan de kant schuiven. Zo tonen ze zich grote huichelaars. Uiterlijke zaken stellen zij boven het innerlijk, vorm boven inhoud. Ze maken zich drukker om allerlei gebruiken, dan om het wezenlijke en het hart van de dienst aan God. Onze Heere onderbouwt Zijn afkeuring hiervan met het getuigenis van de profeet Jesaja: ‘Gij geveinsden! (...) Dit volk nadert tot Mij met hun mond’, en wat er verder volgt.

Ik zal niet te lang stilstaan bij de uitleg van deze woorden. ‘Naderen’ heeft te maken met de dienst van God, in het bijzonder het aanroepen van Hem. ‘Mond en lippen’ staan hier voor alle gebaren en bewegingen die nodig zijn om God te aanbidden, vooral om woorden uit te spreken. Met de frase ‘maar hun hart houdt zich ver van Mij’ wordt in de eerste plaats hun gewone afkeer van God bedoeld. Daarnaast kunnen deze woorden ook doelen op het afdwalen van de gedachten tijdens hun godsdienstige verrichtingen. In feite is dat ook een bepaalde mate van afkerigheid en daarover wil ik vandaag spreken. Mijn boodschap is deze: het is een grote zonde en een vorm van huichelarij als we onze gedachten tijdens heilige bezigheden laten afdwalen en ons hart bij God vandaan houden.

¹ In de oorspronkelijke versie worden meerdere citaten in het Latijn of Grieks vermeld; deze zijn in de vertaalde versie weggelaten.

In de tekst gaat het over grote huichelarij, of uiterlijk doen alsof u God dient, zonder dat uw hart zich echt tot God neigt. Telkens wanneer uw hart zich van Hem afkeert op momenten dat u juist aan Hem moet denken, is er sprake van geveinsdheid. Ook Gods volk raakt tijdens hun heilige bezigheden vaak afgeleid en dat stelt hen schuldig. Deze afleiding laat zien dat er nog overblijfselen van huichelarij in hen te vinden zijn. Ik wil de volgende drie punten behandelen:

1. De ernst van de zonde van huichelarij
2. De oorzaken van deze zonde
3. De middelen tot genezing

1. De ernst van de zonde

Dat er een dergelijke zonde bestaat, leren we helaas wel door ervaring. IJdele gedachten weten onze ziel aan één stuk door binnen te dringen. Als we het Woord horen, kunnen we er niet aan ontsnappen (zie Ez. 33:31), en evenmin tijdens het zingen. Het meest achtervolgt deze zonde ons als we bidden en in het bijzonder tijdens het zogeheten stille gebed. Dan richten we ons uitsluitend in gedachten tot God en worden we gemakkelijker afgeleid. Wanneer we woorden uitspreken, houdt dat onze gedachten vast. We merken het beter als we gestoord worden door een onderbreking omdat ons spreken erdoor stukt. Ook wanneer we gezamenlijk bidden, blijkt het moeilijk om onze gedachten erbij te houden. Alleen wanneer de Heere zorgt dat de woorden echt gaan leven, zijn we daartoe in staat.

Ik zal u nu laten zien wat een grote zonde het is als we onze gedachten laten afdwalen terwijl we met de dingen van God bezig zijn. Dat doe ik door eerst drie algemene observaties te noemen en me daarna op deze specifieke zaak te richten.

a. Drie algemene observaties

Let u er in de eerste plaats eens op hoe belangrijk de eredienst voor God is. In Leviticus 10:3 sprak Hij tot Mozes: 'In hen, die tot Mij

naderen, zal Ik geheiligd worden.' Geheiligd betekent apart gezet van het gewone gebruik. Nu staat er dat God Zelf geheiligd zal worden. Dat houdt in dat Hij niet als een gewoon mens behandeld wordt. God dient vanwege Zijn grote majesteit benaderd te worden met bijzondere toewijding en met een volkomen ziel. Als u denkt Hem te kunnen afschepen, dan verlaagt u Zijn uitnemendheid en Zijn grootheid. Dan heiligt u Hem niet en verheerlijkt u Hem niet als God.

Om die reden pleitte God Zelf op Zijn majesteit toen het volk Hem te geringe offers bracht, alsof het minste al goed genoeg zou zijn voor Hem: 'Vervloekt zij de bedrieger, die een mannetje in zijn kudde heeft, en de Heere belooft, en offert, wat verdorven is! want Ik ben een groot Koning, zegt de HEERE der heerscharen, en Mijn Naam is vreselijk onder de heidenen' (Mal. 1:14). In Prediker 5:1 staat: 'Wees niet te snel met uw mond, en uw hart haaste zich niet een woord voort te brengen voor Gods aangezicht; want God is in de hemel, en gij zijt op de aarde.' We verliezen Gods hoogheid uit het oog als we niet in alle ernst en zorgvuldigheid letten op wat we voor Zijn aangezicht zeggen en doen. We vergeten onze plaats als we op een te vriendschappelijke en vrijpostige manier met Hem omgaan en gedachteloos en liefdeloos zomaar wat woorden mompelen.

Ik verzeker u, God merkt het op als wij Hem minachten of tegen Hem zondigen. 'Alle dingen zijn naakt en geopend voor de ogen van Hem, met Wie wij te doen hebben' (Hebr. 4:13). Dit zal Hij niet verdragen, want Hij vertelt ons in Exodus 20:7 dat Hij 'niet onschuldig zal houden, die Zijn Naam ijdel gebruikt.' Hij houdt Zich aan Zijn Woord, want zelfs de geringste overtreding in Zijn dienst werd zwaar bestraft. Denk maar aan het vuur dat uit de hemel kwam om de zonen van Aäron te verteren (Lev. 10:2), of de dood van Uza (2 Sam. 6:6-8). Ook vielen er vele doden onder de mensen van Beth-Sémes (1 Sam. 6:19) en heersten er in Korinthe allerlei ziekten (1 Kor. 11:30).

In onze tijd volgt het oordeel meestal niet zo direct en duidelijk op het onheilig naderen tot God. Hij slaat ons niet met de dood, maar wél met doodsheid. Een volwassene wordt immers op een andere manier

gestraft dan een kind. De straffen zijn er nu op geestelijk gebied, terwijl men ze in de kindertijd van de kerk aan den lijve ondervond. We hebben er absoluut alle redenen toe om met beving tot God te naderen.

Ten tweede geldt het volgende: hoe oprechter iemand is, hoe meer zijn gedachten een gewetenszaak voor hem zijn. Zo iemand zal er meer acht op geven en zich er meer om bekommeren. 'De ongerechte man verlate zijn gedachten', lezen we in Jesaja 55:7. Dan zal hij ernstig worden en zijn geweten zal spreken wanneer zijn gedachten hem verschrikken. Zo spreekt David in Psalm 119: 'Ik haat de kwade gedachten, maar heb Uw wet lief' (Ps. 119:113, zie kanttek.). Wij menen vaak dat onze gedachten vrij zijn en dat we daar geen enkele verantwoordelijkheid voor dragen. Als er een zonde onze gedachten binnensluipt, denken we dat dat niet zo veel betekent. Zolang er niets openbaar komt, voelen we geen afkeer of wroeging.

Een kind van God kan dat echter niet zo gemakkelijk wegwuiven: hij weet dat de gedachten voortkomen uit de ziel. Ze laten dus zien wat er in onze ziel leeft. En daar komen ook onze daden uit voort. Wanneer Gods kind zijn verkeerde gedachten de ruimte biedt, zal hij al gauw in groter onheil vervallen. Daarom bekommert hij zich wél om zijn gedachten, net zo goed als om zijn woorden en daden, in het bijzonder tijdens de eredienst, wanneer juist ons innerlijk van zo groot belang is. Ons zichtbare handelen dient dan slechts als een hulpmiddel voor het dienen van 'God in de Geest' (Fil. 3:3).

In de derde plaats kan gedachteloosheid bij onze godsdienstige plichten leiden tot ongeloof. Immers, ieder vormelijk en gedachteloos gebed verhardt het hart en baant de weg tot verachting van God. Er zijn er die zich in de dienst van God vrijheden hebben veroorloofd en met wie het desondanks nog goed gaat. Maar hun ontzag voor God wordt geringer en het levende besef van Zijn glorie en majesteit verliest zijn kracht, tot er niets meer van over is. Hun geweten gaat steeds minder spreken. Telkens wanneer u op een onverschillige manier tot God nadert, raakt u iets kwijt, totdat u de dienst van God nog slechts ziet als een gewoonte, een traditie.

b. In het bijzonder met betrekking tot deze zaak

Een belediging voor God

Wat betreft deze zaak wil ik nu enkele specifieke dingen noemen. In de eerste plaats is het een belediging voor God als we onze gedachten niet op Hem gericht houden. Dan bespotten we God eigenlijk. Zijn alwetendheid wordt onrecht aangedaan, alsof God niet ons hart aanziet en de gedachten van een mens niet kent. Het is tot grote eer van God als Hij als alziende Geest wordt erkend en dienovereenkomstig 'moeten [we] Hem aanbidden in geest en waarheid' (Joh. 4:24). Onze gedachten zijn voor Hem net zo hoorbaar als ons spreken. Dus als u maar wat murmelt en zich in het geheel niet om uw gedachten bekommert, dan aanbidt u Hem niet in die geest. We doen Zijn majesteit oneer aan, als we tot Hem spreken in het gebed zonder te letten op wat we nu eigenlijk zeggen.

We moeten niet als een papegaai of Vlaamse gaai zomaar wat babbelen, zonder liefde of gevoel. We moeten niet piepen als een kraanvogel (zie Jes. 38:14) of zijn als Efraïm, die door de profeet Hosea 'een botte duif' wordt genoemd, 'zonder hart' (Hos. 7:11). De gemiddelde mens zal het u zeer kwalijk nemen als u iets met hem moet bespreken, maar ondertussen in gedachten met heel andere zaken bezig bent. Stel dat iemand alleen zijn kleren, opgevuld met stro, of een houten pop met zijn kleding aan naar de plek zou sturen waar Gods volk bijeenkomt. Stel dat hij meent dat hij zo zijn plicht om persoonlijk aanwezig te zijn vervult, dan zult u dat beschouwen als een belediging van Gods majesteit. Maar zelfs onze met stro opgevulde kleding, of een aangeklede pop zoals Michal die in Davids bed legde (1 Sam. 19:13), zouden nog minder beledigend zijn voor God dan onze onbezielde lichamen. De afwezigheid van onze geest is de afwezigheid van ons beste deel. We doen alsof we tegen God spreken, maar we horen onszelf niet en kunnen niet vertellen waar we om bidden.

Ik wil u een vergelijking geven die Chrysostomus eens maakte: wanneer iemand in plaats van zoet reukwerk zwavel of sulfer in het wierookvat deed, of het één met het ander vermengde, zou men

zeggen dat hij de geheimenissen van de Levitische eredienst ont-heiligde. Ook onze gebeden moeten worden gesteld als reukwerk voor Gods aangezicht (Ps. 141:2). Dan bespotten we God toch recht in Zijn gezicht, als onze gebeden bezoedeld zijn met zoveel ijdele, zondige, trotse, vuile en godslasterlijke gedachten? En als God tot ons spreekt, aan de deur van ons hart klopt en niemand luistert naar Hem, dan verachten we toch Zijn majesteit?

Vergelijk het eens met een aardse situatie. Stel dat een belangrijk persoon tegen ons spreekt, maar wij negeren hem en vermaken ons met zijn knechten. Dan zou hij zich toch geminacht en veracht voelen? En nu gaat het om die grote God van hemel en aarde Die u steeds weer samenroept om tot u te spreken. Acht u Zijn spreken te gering om er aandacht aan te schenken en laat u uw gedachten daarom maar de vrije loop? Als u uw gedachten maar overal heen laat dwalen, waar is dan de eerbied die u Hem schuldig bent? Dan doet u Zijn goedheid en de vertroosting van Zijn heilige aanwezigheid onrecht aan. U zegt dan immers in feite dat u in God niet de lieflijkheid vindt die u verwacht. Daarom bent u Zijn aanwezigheid al beu voordat u uw verplichtingen aan Hem hebt volbracht.

Over de Israëlieten staat het volgende geschreven: zij 'keerden met hun harten weer naar Egypte' toen zij op weg waren naar Kanaän (Hand. 7:39). Ze wilden liever in Egypte zijn dan onder Mozes' leiding verkeren. Hun gedachten gingen terug naar de vleespotten en het voedsel daar. Wij kunnen verontwaardigd zijn over hun ongeduld en gemopper en het gehoon jegens hun leiders. Maar zijn wij niet precies hetzelfde of nog erger als we op een achteloze manier de Heere dienen? Terwijl God ons in Zijn tegenwoordigheid heeft gebracht, zeggen wij eigenlijk: 'Geef ons de wereld maar weer. Daar kunnen we ons beter vermaken dan met God en de heilige zaken.'

Als christenen hun eigen daden eens op deze manier zouden uitleggen, zouden ze zich schamen. Is er immers ook maar iets dat onze overdenkingen meer waard is dan God? Tijdens de woestijnreis ging het hart van de Israëlieten uit naar Egypte en zo gaat ons hart

uit naar de wereld. Het gaat uit naar allerlei onbenulligheden, zelfs wanneer we voor de troon der genade staan en in gesprek zijn met Hem Die onze Toeverlaat is, en de Bron van onze zaligheid.

We bedroeven de Heilige Geest

In de tweede plaats bedroeven we de Heilige Geest, zowel door onze ijdele gedachten als door onze schandelijke daden. Er zijn wellicht andere zonden waarvoor wij ons meer schamen, maar deze bedroeven de Heilige Geest bijzonder, omdat ze uit ons hart voortkomen. Dat is de plaats waar Hij verblijft. De Geest wordt het meest bedroefd door de ijdele gedachten die ons bezetten op tijden dat we ons in het bijzonder op God richten. Dan worden Zijn buitengewone werkingen gehinderd en terwijl God Zelf aan de deur van ons hart staat, wordt die opengezet voor Zijn vijand. Dan laten we toe dat de wereld en satan ons verstoren terwijl de genade heerst. Vervolgens laten we hen op de troon van ons hart zitten. Dan nemen ze de regie over en eisen ze dat wij ons geheel in hun dienst stellen. Zo willen ze onze ziel uit Christus' armen rukken. Een legeraanvoerder maakt zich grote zorgen als, ondanks de verschansingen en ondanks zijn sterke legereenheden, de vijand toch slachtoffers weet te maken. Zo is het ook zeker tot verdriet van de Heilige Geest als onze begeerten in staat zijn ons te hinderen tijdens onze heilige verrichtingen. Het bedroeft Hem als ons hart in beslag genomen wordt door onreine blikken en wereldse gedachten terwijl we ons voor Gods aangezicht stellen.

Als Gods volk in Zijn eigen huis zonden begaat, zijn die in Zijn oog des te groter. 'Zelfs in Mijn huis vind Ik hun boosheid, spreekt de HEERE' (Jer. 23:11). Dan wordt God getart. Salomo sprak: 'Een koning, zittende op de troon van het gericht, verstrooit alle kwaad met zijn ogen' (Spr. 20:8). Het zijn brutale mannen die de wet durven te overtreden op het moment dat een rechter op zijn rechterstoel een vonnis uitspreekt over overtreders. Nu hebben wij met God te maken en Hij zit op de troon en ziet op ons neer. Als ons hart zich dan inlaat met begeerten en als wij ons door iedere ijdele gedachte laten afleiden, spreekt dat van een grote schaamteloosheid.

Het getuigt meer van eerbaarheid, hoewel niet van oprechtheid, als men tegen zijn begeerte zegt wat Abraham in Genesis 22:5 tegen zijn knechten zei: 'Blijven jullie hier, terwijl ik God ga aanbidden.' Of, zoals men wel zegt: een slang legt zijn gif even opzij wanneer hij drinkt. Wanneer iemand tot God gaat, moet hij zijn begeerten achterlaten. Niet zomaar voor een poosje, met de bedoeling zich er later weer mee te vermaken, maar voorgoed. Dat getuigt van eerbied voor God en een besef van de ernst van onze heilige plichten. Als we onze begeerten echter met ons meenemen, is dat een teken dat we nauwelijks stilstaan bij waar we mee bezig zijn.

Een geestelijke kwaal

Ten derde is het afdwalen van onze gedachten een geestelijke kwaal. Net als het lichaam kent ook onze ziel haar kwalen. Denk maar aan het ronddwalen van onze gedachten of de verstoring door ijdele en ongepaste gedachten. Zal ik dat een geestelijke gestoordheid noemen, een koorts, geheugenverlies of alle drie?

U weet dat geesteszieken verwarde verhalen vertellen en van de hak op de tak springen zonder hun zinnen af te maken. Onze gedachten zijn net zo onbetrouwbaar en rondzwalkend als hun spreken, dus dat bewijst niets anders dan de waanzin van onze ziel. Wat een geesteszieke mensen zouden wij blijken te zijn, als al onze gedachten openbaar zouden komen! Of stel dat een onzichtbare secretaris zich in ons hart schuilhield en daar al onze gedachten opschreef! In een enkel ogenblik vliegen we her- en derwaarts en de ene gedachte lijkt totaal geen verband te houden met de andere. In een oogwenk zwerven we heel de wereld rond. Ach, wie kan de talloze dwaalgedachten tijdens bijvoorbeeld één kerkdienst tellen? Wat maken we in gedachten veel ongepaste uitstapjes van de goede en wettige zaken vandaan; van gerechtvaardigde naar zondige zaken, van zondige naar ronduit godslasterlijke zaken! Stel dat iemand van ons, nadat hij zich een poosje aan godsdienstige plichten gewijd heeft, zijn gedachten moest opschrijven en de vele zaken die zijn gebed onderbreken. Hij zou verbaasd zijn bij het zien van zulke dwaasheid en de grilligheid van zijn eigen verbeelding.

Of zal ik het maar de koortsachtige kwaal van de ziel noemen? *Ægri somnia* is een bekende uitspraak en betekent 'dromen van een zieke'. In koortsdromen komen de dolste fantasieën voor en speelt er allerlei dwaasheid door ons hoofd. Zo is het ook met ons tijdens de eredienst. In geestelijk opzicht roepen we de vloek over onszelf uit die God lichamelijk over de Joden dreigde te brengen: 'Ik zal u verstrooien tot aan de uiterste einden der aarde' (naar Deut. 28:64). Als wij onze gedachten overal heen laten waaien, is ons hart als een weggelopen slaaf: wanneer die zijn meester heeft verlaten, doolt hij maar wat rond, zonder te weten waar hij moet blijven. Of als iemand die met allerlei zaken druk is en geen tijd heeft om een fatsoenlijk maal tot zich te nemen. Hij neemt hier en daar een hap van om aan zijn voedsel te komen.

Onze heilige verrichtingen worden tot zonde

Ten vierde: als we ons laten afleiden, vragen we er in feite om dat onze gebeden verloren gaan en niet door God worden aanvaard. U loopt het gevaar dat u niets meer aan uw godsdienstige verrichtingen hebt. In ieder geval geldt dat voor die momenten waarop u de aandacht er niet bij hebt. En voor iemand die zaken op deze geestelijke markt op waarde weet te schatten, is dat een groot verlies. Als u ondernemer bent, vindt u het vervelend als u afwezig bent op het moment dat er juist een goede klant komt om zaken met u te doen. Gods inzetten vormen de markt voor uw ziel. Als u niet met Ezaü van huis was geweest, had u de zegen kunnen ontvangen en rijk gezegend kunnen vertrekken, hetzij door een gebed, door het Woord of door het Avondmaal. Maar u hebt er geen enkele baat bij als uw gedachten elders zijn.

Als u zich laat afleiden, verworden uw gebeden tot zonde en dan zijn het geen gebeden meer. Als de ziel het lichaam verlaat, is het geen mens meer, maar slechts een lijk. Dus wanneer tijdens een gebed uw gedachten er niet meer bij zijn, kan het geen gebed meer heten. Het wezen is eruit. Wat is bidden? Johannes Damascenus het verwoordde het zo: het hart verheffen tot God. Velen hebben wel gebeden zonder woorden, maar nog nooit heeft iemand gebeden zonder

zijn hart te verheffen of uit te storten. Als iemand neerknielt en zo uiterlijk wel met de godsdienst bezig lijkt, maar in slaap valt, dan is het zeker dat hij niet bidt. Als u afgeleid bent, is het of uw hart slaapt en u in uw droom praat, nauwelijks wetend wat u zegt. Dat is niet meer dan een sluimerende, gedachteloze plichtsbetrachting. De ziel slaapt, ook al zijn de ogen misschien niet gesloten, en ons besef van waar we mee bezig zijn, is verdwenen.

Kunnen we van God verwachten dat Hij ons hoort en ons zegent, alleen vanwege onze lichamelijke aanwezigheid? Wij vinden het een schande als mensen tijdens de dienst slapen, maar het ons laten afleiden is net zo erg, zo niet erger. Hun slapen wordt misschien veroorzaakt door een lichamenlijk gebrek, zoals zwakte, ouderdom of ziekte. Maar de afwezigheid van onze geest komt eerder voort uit onachtzaamheid of oneerbiedigheid. Hoe kunnen we verwachten verhooring te ontvangen op een gebed waaraan we geen aandacht hebben geschonken? Het is behoorlijk arrogant om te verlangen dat God luistert naar dergelijke gebeden, waarvan we zelf nog niet de helft hebben gehoord. Als ze onze aandacht niet waard zijn, dan zijn ze Gods aandacht toch al helemaal niet waard?

Een van Cyprianus' werken bevat een verklaring bij het Onze Vader en daarin staat een opmerkelijke passage met dezelfde strekking. U bekommert zich niet om uzelf; u hoort uzelf niet. Hoe kunt u dan in alle redelijkheid de zegen en troost verlangen van de dienst die u zelf uw aandacht en uw achting niet waard vond?

Ik wil liever niet al te veel beroering veroorzaken in een teer geweten. Maar vaak wordt deze vraag gesteld: kunnen afdwalende gedachten een dienst zodanig verstoren dat die geheel vruchteloos is? En zou in sommige gevallen een 'hebbelijke' aandacht niet volstaan? Er is namelijk verschil tussen 'dadelijke' aandacht en 'hebbelijke' aandacht. 'Dadelijke' aandacht wil zeggen dat iemand onafgebroken zijn toegewijde aandacht bij het gebed, de kerkdienst of iets dergelijks heeft. 'Hebbelijke' aandacht wil zeggen dat we wel de gezindheid en het doel hebben om te luisteren, hoewel we daar

vaak niet in slagen en steeds weer afgeleid worden. In Bijbelse bewoordingen gezegd is dit 'het hart begeven om de Heere te zoeken' (naar 1 Kron. 22:19).

Drie soorten afleiding

Wat zal ik er verder nog van zeggen? Aan de ene kant moeten we hier niet al te streng in zijn, want dan doen we de troost en verwachting van Gods volk geweld aan. Hebben zij ooit een dienst bijgewoond of gebeden zonder zich schuldig te maken aan wat afdwalende gedachten? Het is heel wat als we ons hart gericht weten te houden op de voornaamste en oprechtste gebeden tot God. Aan de andere kant moeten we ook niet al te achteloos zijn, want dan zetten we aan tot luiheid en onverschillige vroomheid. Als antwoord op de gestelde vraag wil ik daarom het volgende zeggen. In het kort zijn er drie soorten afleiding tijdens het gebed: een ongewilde afleiding, een afleiding ten gevolge van onachtzaamheid en een vrijwillige afleiding.

Er is een ongewilde afleiding, wanneer iemands hart er welgemeend en ernstig op gericht is God te zoeken. Het kan dan gebeuren dat we desondanks van ons doel worden afgetrokken. We kunnen deuren en ramen sluiten, maar de wind vindt soms toch zijn weg naar binnen. Zo is het ook haast onmogelijk om het hart af te schermen van werkelijk alle ijdele gedachten. Die gedachten zijn er niet voortdurend, niet herhaaldelijk en we laten ze ook niet zomaar toe, maar we vechten ertegen. We bidden dat ze weggaan, we bestrijden ze en we betrouwen hun bestaan. In dit geval zijn het geen doelbewuste zonden, maar gebreken, die de Heere zal vergeven. Hij heelt onze gebrokenheid in het bidden en zal ons genadig verhoren. Distantieer u van deze afleidingen en weersta ze. Abram joeg het wilde gevogelte immers ook weg toen dat op zijn offer afkwam (zie Gen. 15:11). Dan is dit een van de vele zwakheden van de heiligen, die hun troost niet in de weg staat.

Daarnaast is er de afleiding ten gevolge van onachtzaamheid. Iemand is bijvoorbeeld wel van plan te bidden en zijn verlangens aan God bekend te maken, maar doet dat op een nonchalante manier. Hij bewaakt zijn gedachten niet en dwaalt bij tijden af, roept zichzelf tot de orde en laat

zijn gedachten vervolgens wéér rondzwerven. Steeds is hij er even met zijn gedachten bij en dan weer niet; hij richt zich op God en het volgende moment denkt hij weer aan iets anders. Het is net als bij een nieuwsgierige hond: die zwerft hierheen en daarheen en steekt voortdurend over. Hij verliest het gezelschap waarmee hij op pad is uit het oog en even later komt hij weer terug. Ik wil niet zeggen dat zo iemand helemaal niet bidt, of dat God hem niet hoort, maar hij zal weinig troost uit zijn gebed halen. Als hij ernstig is, zullen deze gebeden hem zelfs eerder een bron van droefheid zijn dan van vertroosting. Daarom moet hij ernstiger en volhardender tegen deze zwakheid strijden, opdat hij ervan verzekerd kan zijn dat zijn gebed gehoor vindt. Zijn hart moet spoedig de juiste gezindheid hebben. Anders zal de hartsgesteldheid die nodig is voor het gebed worden aangetast en verdwijnen.

Er is sprake van vrijwillige afleiding, wanneer iemand zich er nog slechts om bekommert dat de plicht of het werk gedaan wordt. Zo iemand handelt slechts uit gewoonte, zonder erover na te denken met welk hart hij zijn heilige plichten moet volbrengen. Dat is zo vergeefs en vruchteloos dat het hele gebed tot zonde wordt.

2. De oorzaken van deze zonde

Laten we nu stilstaan bij de mogelijke oorzaken waarom onze gedachten afdwalen en ijdele gedachten zich aan ons opdringen. We bespreken er acht.

a. De duivel

Satan is een van de veroorzakers. Hij ligt op de loer om de gebeden van de heiligen te verstoren. Steeds wanneer we voor het aangezicht van de Heere dienen, is de duivel er als de kippen bij om ons te weerstaan (zie Zach. 3:1). Wanneer de apostel Jakobus ons oproept om tot God te naderen, dringt hij er ook op aan dat wij weerstand bieden aan de duivel (Jak. 4:7-8). Hiermee zegt hij indirect dat we niet tot God kunnen naderen zonder satan te weerstaan.

Zolang het over koetjes en kalfjes gaat, valt satan u niet lastig. Om zulke zaken maakt hij zich niet druk, ze vormen geen bedreiging voor zijn koninkrijk. Wanneer u echter tot God gaat, en zeker als u dat met liefde, lust en genegenheid doet, zal hij u komen storen. Dan probeert hij uw enthousiasme te verminderen of uw gedachten op iets anders te vestigen. Vormelijke gebeden, die maar gewoon even opgerateld worden, deren de duivel niet. Als u zich echter ernstig voorneemt God aan te roepen, zegt hij bij zichzelf: 'Deze persoon zal om Gods heerlijkheid bidden, en daartegen moet ik het afleggen. Hij bidt om de komst van Christus' Koninkrijk, en dan zal het mijne ten onder gaan. Hij bidt dat Gods wil geschiedt op aarde, gelijk als in de hemel, en dat herinnert mij aan mijn val. Het is mijn doel om Gods wil te dwarsbomen. Hij bidt om dagelijks brood en dat versterkt zijn afhankelijkheid van God. Hij bidt om vergeving en vertroosting en dan verlies ik terrein.' (Want de duivelen zijn, volgens Efeze 6:12, 'de geweldhebbers van deze wereld, van de duisternis dezer eeuw.') 'Hij zal bidden om bewaard te worden voor zonde en verzoeking en dat gaat recht tegen mij in.'

Daarom is satan zo bang voor de gebeden van de heiligen. Iedere bede die u tot God richt, baart hem zorgen en daarom zal hij u lastigvallen of u uw gebeden ontnemen. Als u in gebed bent, zal hij uw hart ervan aftrekken. Hij kan veel voor elkaar krijgen als u niet waakzaam bent. Hij kan ons bepaalde zaken voorhouden die onze gedachten prikkelen. Hij kan de ene na de andere vurige pijl op ons afschieten. Daarom moeten we echt op onze hoede zijn.

b. Onze geest

Een andere oorzaak is dat onze geest van nature wispelturig is. De mens is een rusteloos wezen. Het kost ons veel moeite om ons hart ook maar een ogenblik op één zaak te richten. Met heilige zaken is dat nog veel meer het geval, omdat we daar van nature afkerig tegenover staan: als we het goede willen doen, ligt het kwade ons bij (Rom. 7:21). Denk toch eens aan deze natuurlijke zwakheid van onze geest, waardoor we ons maar korte tijd op iets kunnen concentreren. Onze geest is vederlicht en wordt als een dor

blad door de wind overal heen geblazen. Hij dobert als een lege fles op de golven. Zo vergaat het ons bij de meeste zaken en in het bijzonder bij de heilige zaken.

De apostel smeekt ons te bidden zonder ophouden, maar dat kunnen we niet. Iemand die dat niet dagelijks bij zichzelf ontdekt, kent noch God, noch zijn eigen hart. Het is een ongeneeslijk kwaad; hoewel we er vaak berouw over hebben, verandert er niets. Het is een kwaal die God in onze natuur laat bestaan, om ons te verootmoedigen en opdat we verlangen naar de hemel. De engelen en de zalige geesten daar worden niet meer door deze zaken lastiggevallen. In de hemel wordt niet meer geklaagd over ronddwalende gedachten; daar is God alles en in allen. Voor hen die daar zijn, is er nog maar één zaak die vraagt om hun belangstelling, één zaak die hun verlangen bevredigt. Hun hart kleeft God onafscheidelijk aan met volmaakte liefde. Hier beneden worden we echter door vele verplichtingen belemmerd en het vele werk brengt in ons een hele gedachtestroom op gang: 'De HEERE weet de gedachten des mensen, dat zij ijdelheid zijn' (Ps. 94:11). Als we alle redeneringen en overleggingen van onze geest zouden opsommen, komen we tot deze slotsom: het is alles ijdelheid.

c. Praktisch atheïsme

Wij doorgronden de onzichtbare en niet-stoffelijke zaken niet, die zich achter 'het binnenste van het voorhangsel' bevinden, in de geestelijke wereld (Hebr. 6:19). Dingen die we met onze ogen kunnen zien, maken veel meer indruk op ons. 'Brenge dat toch uw vorst', zegt de profeet (Mal. 1:8). God lijkt ver weg, zowel ver buiten ons blikveld als buiten ons bevattingsvermogen. Onze aandacht wordt gegrepen door de dingen die wij met onze zintuigen waarnemen. Als u met een mens spreekt, zijn uw gedachten op hem gericht en denkt u aan niets anders. Wanneer u echter tot God spreekt, hebt u die onverdeelde aandacht niet, omdat u Hem niet ziet. 'Maak ons goden, die voor ons aangezicht gaan', vraagt het volk in Exodus 32:1. Wij mensen willen graag een zichtbare God, Die we kunnen zien en horen, maar de ware God is een Geest; een onzichtbare Macht. En daarom dienen we Hem meer uit gewoonte dan uit liefde, op een nonchalante en plichtmatige manier.

d. Vleselijke begeerten

Sterke, diep ingewortelde begeerten die nog in ons zijn overgebleven en nog over onze ziel heersen, zullen ons lastigvallen. We zullen erdoor afgeleid worden tijdens al onze godsdienstige bezigheden. Ieder mens heeft een geest die hij onvermoeid kan wijden aan wat hij maar wil: hebzucht, eerzucht of wellusten. 'Want waar uw schat is, daar zal ook uw hart zijn' (Matth. 6:21). Zet de begerige in de wereld, richt de wellustige op zijn genoegens en de eierzuchtige op zijn aanzien en promotie; zullen ze ook maar een moment toelaten dat hun gedachten afdwalen? Geen sprake van. Echter, zodra ze zich met heilige zaken bezighouden, worden ze door deze lusten gestoord. Zoals in Ezechiël 33:31 staat: 'Hun hart wandelt hun gierigheid na.' De zonden waaraan iemand het meest verslaafd is, zullen zijn gedachten overheersen.

Dit is dus een teken van iemands boezemzonde: dat is de zonde waardoor hij het meest gestoord wordt als hij zich met heilige zaken bezighoudt. Want ook al weert iemand alle andere begeerten, satan zal er wel voor zorgen dat deze gekoesterde zonde haar werk doet. Hij zal haar in zijn eigen voordeel laten werken. Als iemand een slaaf van de wereld is, zullen zijn overpeinzingen ook op de wereld gericht zijn. Als iemand een slaaf van genot en vrolijkheid en ijdele pret is, zullen zijn gedachten daar volkomen door in beslag genomen zijn. Als iemand verslaafd is aan losbandige liefde zal zijn verbeelding zich geheel richten op vleselijke schoonheid en zet hij zijn hart in brand met onreine gedachten.

e. Geen liefde voor God en heilige zaken

Vanwege gebrek aan geloof komt men niet graag in Gods aanwezigheid en vanwege gebrek aan liefde blijft men daar niet graag. Liefde houdt de gedachten in bedwang en zorgt ervoor dat onbelangrijke zaken en stokpaardjes ons niet afleiden. Wij overpeinzen en overdenken de zaken die ons vreugde geven. Stel dat onze afkeer van God en heilige zaken die van nature in ons heerst, zou veranderen in volmaakte liefde! Dan zouden we Hem onophoudelijk aankleven! Wij weten dat sterke liefde iemand blind en doof maakt voor

alle andere dingen: hij kan over niets anders meer praten of denken. Onze liefde voor God is echter maar zwak en daarom worden onze gedachten door iedere ijdele gebeurtenis van Hem afgeleid. Dit weet u uit dagelijkse ervaring. Als uw liefde voor Zijn inzettingen verzwakt, zwerven uw gedachten dadelijk overal heen. Verveling leidt tot dwalen; als uw hart elders is, gaan vervolgens ook uw gedachten daarheen. U klaagt dat u geen standvastige geest hebt, maar uw eerste zonde is dat u geen onwankelbare liefde hebt. Als u die wél had, kon u onvermoeibaar over deze zaken nadenken: 'Zijn lust is in des HEEREN wet, en hij overdenkt Zijn wet dag en nacht' (Ps. 1:2). 'Hoe lief heb ik Uw wet! Zij is mijn betrachting de ganse dag' (Ps. 119:97). Davids gedachten zouden daar nooit zó vervuld van zijn als zijn hart er niet vol van was. Onze gedachten zijn onderworpen aan de bevelen en wenken van onze liefde. Waar de liefde wil dat ze gaan, daar gaan ze heen. Waar de liefde wil dat ze zich ophouden, daar blijven ze; de heiligen verheugen zich en gaan vervolgens mediteren.

f. Gebrek aan achting en eerbied

Vaak ontbreekt het ons aan eerbied of het besef van Gods aanwezigheid. Een onverschillige geest zal zeker dwalen, maar iemand die geraakt wordt door wat hij hoort, zal ingespannen en aandachtig luisteren. Had Jona, toen hij in de buik van de vis zat en tot God bad, zijn opdracht uit het oog kunnen verliezen? En had Daniël, toen hij te midden van de leeuwen zat te bidden, aan iets anders kunnen denken? Als we oprecht zijn en ernstig bidden, zullen we daar al onze aandacht aan wijden en onze gedachten in bedwang houden. Aan Basilius de Grote werd eens gevraagd hoe iemand moest voorkomen dat zijn gedachten zouden afdwalen. Dit was zijn antwoord: 'Dit kwaad komt voort uit een onachtzaam hart en uit ongeloof dat God Zelf aanwezig is.' Als iemand namelijk zou geloven dat God, Die de harten doorgrondt en de nieren proeft (naar Jer. 17:10), voor hem stond, zou hij wel ernstig zijn. Immers, 'alle dingen zijn naakt en geopend voor de ogen van Hem, met Wie wij te doen hebben' (Hebr. 4:13). God kijkt toe en de engelen eveneens. Hij ziet ons hart aan; zouden wij dan niet vol ernst zijn?

Al kunnen studenten dromers zijn, de aanwezigheid van hun leraars dwingt hen hun aandacht bij hun boeken te houden. De grote God, Die onze gedachten kent, ziet ook onze verlangens. Onze gedachten klinken voor Hem veel luider dan onze woorden. Zorg daarom dat de vrees voor Zijn heerlijke tegenwoordigheid in uw hart leeft. Zorg dat u in uw hart de ernst en het belang voelt van de dingen die u doet. Als we tegenover een mens stonden in een zaak van leven of dood, dan zouden we onze woorden wegen en niet zo maar onzin vertellen.

g. De nieuwsgierigheid van onze zinnen

Onze zintuigen zijn altijd op zoek naar iets nieuws. Zo zijn ze een oorzaak van onze afleiding. Onze verbeeldingskracht verzamelt alle indrukken die onze zintuigen doorgeven of door onze herinnering aangereikt worden en biedt die op een presenteerblaadje aan. Vervolgens wordt dat door ons verstand opgemerkt. Het dwalende oog veroorzaakt dus een dwalend hart. Salomo zegt in Spreuken 17:24: 'De ogen van de zot zijn in het einde der aarde.' Eerst dwalen zijn ogen en daarna ook zijn hart. Van mensen die een onrein leven leiden, zegt de apostel Petrus dat zij 'ogen vol overspel' hebben (2 Petr. 2:14), dat wil zeggen: vol met de overspelige vrouw. Hun oog schiet erheen en dan wordt die prikkel door de fantasie naar het hart overgebracht. Onze zintuigen zijn de toegangspoorten naar onze ziel; bewaar uw zintuigen als u uw hart wilt bewaren.

Job had een plechtig verbond met zijn ogen gesloten, zo zegt hij in hoofdstuk 31 vers 1. Wanneer we tot God naderen om zo'n verbond te vernieuwen, is het goed om ons voor te nemen dat we alleen tot God zullen gaan als ook ons hart meegaat. En ook onze ogen en oren moeten daar helemaal in meegaan, zodat we niets anders zien of horen dan waar we ons op dat moment op richten. Flavius Josephus sprak over een bijzonder vertoon van rechtlijnigheid en concentratie op het moment dat Faustus, Cornelius, Furius en Fabius met hun troepen Jeruzalem waren binnengedrongen. Mensen vluchtten alle kanten op, maar de priesters gingen door met hun offers en heilige rituelen in de tempel. Het was alsof ze

helemaal niets hoorden. De soldaten kwamen met hun zwaarden op hen afrennen, maar zij stelden hun godsdienstige taken boven hun eigen veiligheid.

Er is nog een ander opmerkelijk voorbeeld, dat van de Spartaanse jongen waar Plutarchus over schrijft. Deze jongen hield het wierookvat voor Alexander de Grote vast toen deze offerde. Toen er een kooltje op zijn huid terecht kwam, beheerste hij zich en liet dat kooltje daar branden. Dat deed hij liever dan dat hij door een schreeuw de rituelen van hun heidense bijgeloof zou verstoren. Zulke voorbeelden moeten ons als christenen beschamen, want wij houden onze geest niet strenger in bedwang maar door het minste of geringste laten we ons al afleiden.

h. Grote zorgen

Als wij verscheurd worden door de zorgen van deze wereld, vindt ons hart geen rust. Dan zullen onze gedachten uitwaaiëren. Onze moeiten komen steeds weer in ons op en belemmeren ons in de beoefening van ons geloof. God zorgde er speciaal voor dat er niets was waarover de Joden zich hoefden te bekommeren wanneer zij naar de tempel kwamen. Met het oog daarop sprak Hij in Exodus 34:24: 'Niemand [zal] uw land begeren, terwijl gij opgaan zult, om te verschijnen voor het aangezicht van de HEERE uw God, drie-maal in het jaar.' Augustinus verklaart dit als volgt: anders zouden ze worden afgeleid door zorgen over hun eigen veiligheid. Eén van de redenen waarom Paulus aanbevolen heeft ongehuwd te blijven, was dat een mens dan vrij is van de zorgen van deze wereld: 'Om de Heere wel aan te hangen, zonder herwaarts en derwaarts getrokken te worden' (1 Kor. 7:35).

3. Middelen tot genezing

In de derde plaats wil ik nu met u kijken naar enkele middelen tot genezing. Ik zou allerlei adviezen kunnen geven over hoe u uw zintuigen in bedwang kunt houden, over het juiste en onjuiste gebruik

van gewoontes, enzovoorts. Dergelijke zaken kunt u echter vergelijken met het uitwendig toepassen van zalf of het verbinden van wonden. Zoiets zorgt niet voor een volkomen genezing; daarvoor moet de kwaal zélf verdreven worden. Daarom wil ik een aantal dingen noemen die het beste werken.

a. Gods genade

Ga tot God en wacht op de krachtige werking van Zijn genade. David spreekt daarover als Gods werk: 'Verenig mijn hart tot de vreze van Uw Naam' (Ps. 86:11). Herstel mijn hart, voeg het samen. In de Septuaginta staat: 'Maak mijn hart één'. Het hart is verdeeld wanneer het door veel gedachten afgeleid wordt. God heeft ons hart in Zijn eigen hand en als wij het niet meer kunnen vasthouden, houdt Hij het vast. Als Hij ons Zijn genade onthoudt, verliezen wij onze kracht en ernst. Zo lang de zon hoog aan de hemel staat, zie je geen vallende sterren, maar zodra de zon onder gaat, vallen ze. Zo lang de liefde van God en Zijn genade krachtig in ons werken, hebben wij onze wandel in de hemel. Wanneer die werking echter verzwakt, dwalen we af en vallen we terug in zonde en ijdelheid.

In Handelingen 16:14-15 kunnen we lezen dat de Heere het hart van Lydia opende, zodat zij acht gaf op wat door Paulus gesproken werd. Dat acht geven betekent hier dat zij diepe achting had voor de levensleer die Paulus verkondigde. Daarbij hoort ook een toegewijde geest. Wend u daarom tot God en bid dat Hij uw hart verenigt. Hij is het Die de zeeën grenzen heeft gesteld, de golven samenbindt en de zon stilzet op haar baan door de lucht. Dan kan Hij zeker uw hart vasthouden en ervan weerhouden dat het wegdwaalt.

b. Gods grootheid

Mediteer over de grootheid van Hem voor Wie wij staan. Tijdens onze godsdienstige verrichtingen is het van groot belang dat we bedenken in Wiens aanwezigheid we zijn en met Wie we te maken hebben: 'Er is geen schepsel onzichtbaar voor Hem; maar alle dingen zijn naakt en geopend voor de ogen van Hem, met Wie wij te doen hebben' (Hebr. 4:13). In het Woord spreekt God tot ons: 'Gij

[zult] als Mijn mond zijn' (Jer. 15:19) en 'alsof God door ons bad' (2 Kor. 5:20). Het is God Die spreekt en zelfs de heidense koning van Moab toonde daar eerbied voor te hebben. Toen Ehud kwam en zei: 'Ik heb een woord Gods aan u', stond hij op van zijn stoel (Richt. 3:20).

Wanneer u bidt, hebt u met God te maken. Dan dient u voor Zijn aangezicht, net als de engelen die in Zijn tegenwoordigheid wonen. O, als u de Onzichtbare toch eens zag, zou u veel meer eerbied hebben. Iemand die bidt of naar de kerk gaat, moet zich zó gedragen alsof hij zich in de hemel bevindt. Alsof hij recht voor God staat, te midden van alle heilige engelen, die tienduizend maal tienduizenden die voor God staan. O, met wat een ontzag, eerbied en vrees behoort een arme worm Zijn tegenwoordigheid te betreden!

Denk daarom aan die heerlijke, alziende God met Wie u net zo vrijelijk kunt spreken in gedachten als met mensen in woorden. Hij weet alles wat in uw hart woont en kent u door en door. Als u alles zou uitspreken wat uw gedachten te binnen schiet, zou iedereen een afkeer van u krijgen. Als al onze godslastering, onreinheid en wereldse zaken bekend waren bij de mensen die naast ons in de kerk zitten, zouden we dan ons hoofd nog durven oprichten? Zou het schaamrood ons dan niet op de kaken staan? De Heere ziet het alles. Als wij echt geloofden dat Hij ons hart zo grondig onderzoekt, zouden we met veel meer achting vervuld zijn.

c. Dood het vlees

Dood de lusten die uw gedachten steeds weer doen afdwalen. Iemand die toegeeft aan welke onreine neiging dan ook, zal nooit in staat zijn te bidden zoals dat hoort. Tijdens elke godsdienstige verichting merkt u welke dingen u moet weerstaan, en welke gedachten ons achtervolgen en lastigvallen als we ons tot God richten. Hij wil dat wij bidden, opdat wij een hekel krijgen aan onze begeerten. En dat we zo veel last hebben van onze begeerten terwijl we ons met heilige zaken bezighouden, dat we ons er zelf aan gaan ergeren. We worden ook boos op een opdringerige bedelaar die met geen

enkele redelijke gift tevreden is, maar steeds om meer blijft vragen. Steeds als we zo'n ervaring met onze eigen lusten hebben, moet dat voor ons te meer reden zijn om ons hart van die versterking te bevrijden. Het leven van genade strekt zich uit tot gebed. De oefening en arbeid van het geestelijk leven bestaan uit waken in het gebed (zie Ef. 6:18). Laat dat gebed niet worden verhinderd (1 Petr. 3:7).

d. Voorbereiding

Eerst moet er sprake zijn van een goede voorbereiding. U dient alles wat u kan belemmeren weg te doen, zodat u de wereld niet met u meedraagt. 'Trek uw schoenen uit van uw voeten', zei God tegen Mozes, 'want de plaats, waarop gij staat, is heilig land' (Ex. 3:5). Daarom moeten wij beslist onze vleselijke afleidingen van ons afleggen wanneer we ons met heilige zaken willen bezighouden. Omgord de lendenen van uw verstand, zoals de apostel Petrus zegt in 1 Petrus 1:13. Dat is een verwijzing naar de lange gewaden die men in die tijd droeg. Zo is het ook gevaarlijk als u in gebed gaat met een hart dat als het ware niet vastgebonden is. 'Mijn hart is bereid, o God!' zegt David, 'mijn hart is bereid' (Ps. 57:8). Daarmee bedoelt hij dat het toebereid en gereed is, en toegenegen tot de dienst van God. Onze ziel moet daarvoor gereedgemaakt worden. We moeten ons hart vastberaden afsluiten voor Gods vijand, want anders sluipt hij naar binnen en kaapt hij onze gedachten.

e. Een ernstige houding

Richt u vol ernst op uw doel en zorg ervoor dat uw aandacht nergens anders naar uitgaat. De tactiek van de duivel is om ons door een ongepaste onderbreking af te trekken van waar we mee bezig zijn. Satan komt meteen naar ons toe als we ons bezighouden met goede zaken, zodat hij ons kan meetrekken in allerlei kwaad. De ongepaste dingen waarmee hij komt aanzetten, zijn van generlei waarde. Wees op uw hoede voor de allereerste afleiding, hoe onschuldig die ook mag lijken. Het is een storende gedachte die zorgt dat u uit de pas gaat lopen. Hoor wat de bruid zegt in Hooglied 3:5: 'Ik bezweer u, (...) dat gij de liefde niet (...) wakker maakt, totdat het haar luste.' Zo standvastig en streng moet u ook optreden wanneer uw gedachten afgeleid worden.

Als satan u meteen een godslasterlijke gedachte zou geven, zou u daarvan schrikken en sidderen. Daarom begint hij met gedachten die nog niet zo verkeerd lijken, maar wees op uw hoede voor die eerste afdwaling! Laat u ook niet afleiden door uw eigen strijd tegen afleidingen; sta niet stil bij gedachten die u worden ingegeven, maar veracht ze. Overpeins de verleidingen niet, maar verwerp ze, aldus Jacobus Alvarez. De blinde Bartimeüs schonk ook geen aandacht aan de berispingen van de mensen, maar riep des te meer naar Christus. Reizigers blijven niet staan om de honden die naar hen blaffen terug te drijven, maar vervolgen hun weg. Zo moeten wij op een gelovige manier halsstarrig zijn en ons in volle ernst bezighouden met de zaak waar het om draait. Als u satan minacht, kan hij minder invloed op u hebben. Wanneer hij u allerlei zaken in gedachten brengt, schenk er dan geen aandacht aan. Iemand die in de rechtszaal roept om stilte, verstoort de zaak vaak meer dan degenen die zaten te praten. Zo is het ook als wij te veel bij allerlei afleidingen stilstaan; dan wordt het alleen maar erger. U kunt ze het beste vol minachting negeren.

f. Geestelijke gevoelens

Zorg dat u met sterke geestelijke gevoelens aan uw heilige verrichtingen begint. We zouden onze gedachten er beter bij houden als we vastberaden onze liefde op God zouden richten. Een onwillige dienstknecht heeft er een hekel aan om langer door te werken en is daarom snel verdwenen. Als wij met meer vreugde zouden uitzien naar de gemeenschap met God, zou ons hart onze gedachten bij de les houden en zouden we niet zo vaak afdwalen. Zie daar dus op toe; anders heeft het allemaal geen zin. 'Ik verblijd mij', zegt David, 'in hen, die tot mij zeggen: Wij zullen in het huis des HEEREN gaan' (Ps. 122:1). Als wij zo'n gezindheid zouden hebben, hadden we niet veel aanwijzingen nodig.

Wat verhindert ons om zo gezind te zijn? Zijn de inzetten van God niet de bijzondere middelen waardoor wij met Hem in gemeenschap kunnen zijn? Is de troon der genade niet het voorhof van de hemel? Waar kunnen we beter zijn dan in Gods gezelschap,

terwijl we Hem smeken om ons zielenheil en Zijn zegen verwachten? Laten we daarom verblijd zijn en ons verheugen in Zijn tegenwoordigheid; dan zullen onze gedachten niet meer gemakkelijk afdwalen.

g. Besef de ernst en betekenis van godsdienstige verrichtingen

Als u de ernst en de betekenis van de godsdienstige verrichtingen inziet, voorkomt dat dat u er te gering over denkt. U hebt met God te maken in een zaak van leven of dood; daar moet u toch wel de ernst van inzien? Een advocaat pleit vol vuur en ernst in een zaak waarin het niet eens om hem zelf gaat. Hij pleit voor het leven, de erfenis of bezittingen van een ander. Zou u dan niet zeer ernstig bij God pleiten als uw eigen ziel in gevaar is en als dat een zaak van eeuwig leven of eeuwige dood is? Bij alles wat zich tussen God en ons afspeelt, draait het daar om.

Als we de ernst van deze zaak in overweging zouden nemen, zou ons hart ongetwijfeld van deze luchthartigheid bevrijd worden. Stel dat Christus u apart had genomen in de hof, zoals Hij Petrus, Jacobus en Johannes apart nam. Stel dat u Hem had zien bidden en beven in Zijn doodsstrijd. Dan had u gezien dat het geen geringe zaak is om tot God te gaan voor de redding van zielen. En dan beseft u alles nog niet eens ten volle, zoals Christus. Doordat onze godsdienstige verrichtingen met grote regelmaat terugkeren, verliezen we de betekenis ervan uit het oog. Als u naar het Woord luistert, doe dat dan met alle ernst, want daarin vindt u leven. Zoals Mozes tegen het volk zei: 'Zet uw hart op al de woorden (...), want dat is geen vergeefs woord voor u; maar het is uw leven' (Deut. 32:46-47).

Het gaat om uw eeuwig wel of wee. De dingen waarover gesproken wordt, gaan uw ziel aan. Elk moment van gemeenschap met God, iedere keer dat u deelt in Zijn genade, heeft invloed op de eeuwigheid. Zeg het daarom met Nehemia: 'Ik doe een groot werk, zodat ik niet zal kunnen afkomen' (Neh. 6:3). Hoe kan uw hart zich bekommeren om andere zaken, wanneer u zich bezighoudt met zoiets groots als de redding van uw ziel?

h. Leer van uw fouten

Laat het dwalen van uw gedachten u leren ootmoediger en voorzichtiger te zijn. Als we hier ernstig over nadachten en er afstand van namen, zou onze geest niet zo schaamteloos dolen. Als we iedere afgedwaalde blik zouden overpeinzen, zou onze geest niet zo snel een zijweg inslaan. Dan zouden we niet zo gemakkelijk ongepaste dingen doen. Daarom is het goed om deze afdwalingen te bewenen. Beschouw ze niet als onbenulligheden. Cassianus zegt, wanneer hij over deze dwalende gedachten spreekt: 'De meesten die naar de eredienst komen, maken zich schuldig aan grovere zonden en zien afdwalende gedachten nauwelijks als een zonde. Zo wordt het kwaad alleen maar groter.'

Het is iets treurigs om overgeleverd te zijn aan zo'n ijdele en lichtzinnige geest die maar niet ernstig zijn kan. Daarom is het zo belangrijk dat we ons oprecht verootmoedigen vanwege deze overtredingen. Als ze ons eenmaal tot last zijn geworden, zouden ze niet meer tot onze normale levenswandel behoren. In een van de commentaren bij Handelingen 2 staat dat jagers merken dat jonge honden hun geurspoor verlaten als ze een andere prooi in het oog krijgen. Als ze echter met harde hand van dat nieuwe spoor worden teruggedreven, keren ze gehoorzaam naar het eerste terug. De toepassing is eenvoudig: wij moeten ons hart hiervoor bestraffen en vol berouw bidden om verlossing van de zonden van ons gebed. Dan zou deze zondige praktijk niet zo vaak bij ons gevonden worden.

i. Heiligheid

Ons hart moet altijd heilig zijn en gericht op de goddelijke zaken. Wij mensen behoren heilig te zijn, en dat in heel onze levenswandel (1 Petr. 1:15), in alle godsdienstige verrichtingen. Dan zouden we veel meer goede en gepaste gedachten hebben. Voor wie in voortdurende gemeenschap met God leeft, is het geen vervelende zaak om zich met Hem te onderhouden. Als bij zo iemand zijn gedachten afdwalen, dan gebeurt dat tijdens het dagelijkse werk en het leven van alledag. Die bezigheden zijn bij hen vermengd met

gelovige overpeinzingen en korte gebeden. Als ze zich met goddelijke zaken bezighouden, zijn ze waar ze het liefst zijn. Ze ondervinden veel steun van hun onafgebroken ernst en oprechtheid.

Wij vergunnen onszelf alle vrijheid in onze gewone gesprekken. Als we dan gaan bidden, weten we niet hoe we onze gedachten in toom moeten houden. Zoals onze houding is buiten het gebed, zo zal ze ook zijn tijdens het bidden. We kunnen niet verwachten dat we dan plotseling een vrome toewijding bezitten. Als we de geur van de wereld met ons meedragen, moeten we niet verwachten dat we van het ene op het andere moment hemelsgezind worden.

j. Ernstige meditatie

Het laatste middel tegen afdwalende gedachten is regelmatig mediteren. Als we onze gedachten vaker zouden oefenen in de goddelijke zaken, zouden we ze beter onder controle kunnen houden. Mediteren geeft een dubbele winst. Allereerst vergaart u meer kennis die u zal bemoedigen en daardoor zult u niet meer zo droog en dor zijn. Dat is namelijk absoluut een oorzaak van dwalende gedachten. 'Mijn hart geeft een goede rede op; (...) mijn tong is een pen van een vaardige schrijver' (Ps. 45:2). Iemand die de Bijbelse waarheden overpeinst en herkaut, verkrijgt een schat aan woorden en gevoelens. Hij heeft een goede schat in het hart (Matth. 12:35) waaruit hij vrijelijk kan putten. Thomas Cobbet drukt het als volgt uit: 'Hij die veel goud en zilver bij zich draagt en slechts een paar koperen centen, heeft meer kans om een goud- of zilverstuk te pakken wanneer hij een graai in zijn zak doet. Zo is het ook met hem die zijn hart vol heilige gedachten heeft; hij zal niet zo vaak last hebben van vleselijke gedachten.'

In de tweede plaats krijgt u meer controle over uzelf als u regelmatig mediteert. Als we altijd maar onze gedachten de vrije loop laten en ze nooit beteugelen, moeten we niet denken dat we ze in het gareel kunnen houden zodra we dat willen. Wilde dieren zijn alleen mak bij degenen die hen onder de duim houden. Elke vaardigheid vereist moeite om aan te leren: schrijven, zingen, een instrument

bespelen. Door oefening en gebruik kunnen we die vaardigheid echter wel verwerven. En niet alleen de vaardigheid; we zullen er zelfs een genoegen in krijgen. Wat we eerst voor onmogelijk hielden, wordt door een beetje oefening steeds eenvoudiger. Voorzeker, 'de weg des HEEREN is voor de oprechte sterkte' (Spr. 10:29). Hoe meer we ons op een goede zaak toelagen, hoe gemakkelijker het gaat en hoe bereidwilliger we zijn.